

OBSAH

Předmluva	11
Terminologie	15
Úvod: pudy a lidské vášně	17
První díl: instinktivismus, behaviorismus, psychoanalýza	27
1. Instinktivisté (představitelé pudové energie)	29
Starší instinktivisté	29
Neoinstinktivisté: Sigmund Freud a Konrad Lorenz	30
Freudova koncepce agresivity	30
Teorie agrese Konrada Lorenze	32
Freud a Lorenz: podobnosti a rozdíly	35
2. Zastánci teorie prostředí a zastánci teorie chování	48
Teorie prostředí doby osvícenské	48
Behaviorismus (teorie chování)	48
Neobehaviorismus F. B. Skinnera	49
Cíle a hodnoty	50
Důvody obliby Skinnerovy teorie	55
Behaviorismus a agrese	56
O psychologických experimentech	59
Teorie frustrace-agrese	80
3. Instinktivismus a behaviorismus: jejich odlišnosti a podobnosti	83
Společný základ	83
Novější pojetí	84
Politické a sociální pozadí obou teorií	87
4. Psychoanalytický přístup k pochopení agresivity	90

Druhý díl: důkazy proti instinktivismu	99
5. Neurofyziologie	101
Vztah mezi psychologii a neurofyziologií	101
Možek jako základna pro agresivní chování	105
Obranná funkce agrese	107
Instinkt „úteku“	108
Dravost a agrese	109
6. Chování zvířat	113
Agrese v zajetí	114
Lidská agrese a přelidnění	117
Agrese ve volné přírodě	120
Teritorialismus a dominance	124
Agresivita jiných savců	128
Má člověk nějakou zábranu zabít?	130
7. Paleontologie	133
Je člověk jediným biologickým druhem?	133
Je člověk predátor?	134
8. Antropologie	137
„Člověk lovec“ – antropologický Adam?	137
Agrese a primitivní lovci	143
Primitivní lovci – blahobytná společnost?	151
Vedení války u primitivních kmenů	153
Neolitická revoluce	159
Prehistorické společnosti a „lidská přirozenost“	167
Městská revoluce	168
Agresivita v primitivních kulturách	173
Analýza třiceti primitivních kmenů	174
Systém A: Společnosti kladného životního postoje	174

Systém B: Nedestruktivně-agresivní společnosti	175
Systém C: Destruktivní společnosti	175
Příklady tří systémů	176
Důkazy destruktivity a krutosti	183

Třetí díl: různé typy agrese a destruktivity a jejich předpoklady

9. Benigní agrese	189
Předběžné poznámky	189
Pseudoagrese	191
Neúmyslná agrese	191
Hravá agrese	192
Agrese jako sebeprosazení	193
Obranná agrese	198
Rozdíl mezi člověkem a zvířetem	198
Agrese a svoboda	201
Agrese a narcismus	203
Agrese a odpor	208
Konformní agrese	209
Instrumentální agrese	210
O příčinách války	212
Podmínky snižování obranné agrese	218
10. Maligní agrese: premisy	220
Předběžné poznámky	220
Přirozenost člověka	220
Existenciální potřeby člověka a různé, v jeho charakteru zakořeněné vášně	231
Orientační rámec a oddanost	231
Zakořeněnost	233
Jednota	235
Výkonnost	236

Vzrušení a stimulace	238	Vztah Freudova pudu života a pudu smrti k biofilii a nekrofilii	357
Nuda a chronická deprese	243	Klinicko-metodologické principy	359
Charakterová struktura	252	13. Zhoubná agrese: Adolf Hitler, klinický případ nekrofilie	361
Předpoklady vývoje charakterem podmíněných vášní	254	Předběžné poznámky	361
Neurofyziologické předpoklady	254	Hitlerovi rodiče a časné dětství	362
Sociální podmínky	258	Klara Hitlerová	362
O racionalitě instinktů a vášní	262	Alois Hitler	364
Psychická funkce vášní	265	Časné dětství do šesti let (1889–1895)	366
11. Zhoubná agrese: krutost a destruktivita	267	Dětství od šesti do jedenácti let (1895–1900)	369
Zdánlivá destruktivita	267	Období předpubertální, pubertální a dospívání:	
Spontánní formy	269	11 až 17 let (1900–1906)	371
Dějinný přehled	269	Vídeň (1907–1913)	378
Pomstychtivá destruktivita	270	Mnichov	383
Extatická ničivost	273	Komentář k metodologii	385
Vzývání ničivosti	274	Hitlerova destruktivita	386
Kern a von Salomon: klinický případ vzývání destruktivity	275	Potlačení destruktivity	393
Destruktivní charakter: sadismus	278	Jiné aspekty Hitlerovy osobnosti	394
Příklady sexuálního sadismu a masochismu	280	Hitlerovy vztahy k ženám	398
Josef Stalin: klinický případ nesexuálního sadismu	283	Nadání a talent	402
Podstata sadismu	286	Povrchní dojem	410
Podmínky vyvolávající sadismus	294	Nedostatek vůle a smyslu pro realitu	414
Heinrich Himmler: klinický případ análně-hromadícího sadismu ..	296	14. Epilog: o rozpornosti naděje	421
12. Zhoubná agrese: nekrofilie	321	15. Dodatek: Freudova teorie agresivity a destruktivity	425
Tradiční pojem	321	1. Vývoj Freudových představ o agresivitě a destruktivitě	425
Nekrofilní charakter	325	2. Analýza změn ve Freudových teoriích pudu života	
Nekrofilní sny	327	a smrti a jejich kritika	431
„Neúmyslné“ nekrofilní jednání	331	3. Moc a omezení pudu smrti	446
Nekrofilní řeč	335	4. Kritika podstaty Freudovy teorie	452
Nekrofilie a zbožňování techniky	336	5. Princip redukce podráždění:	
Hypotéza o incestu a o oidipském komplexu	351	základ principu slasti a pudu smrti	454

Bibliografie	461
Doslov – Člověk člověku člověkem?	480
Literatura k doslovu	495